

Саслушања српских избеглица (Приредио: др Вељко Ђурић Мишина), Удружење архивских радника Републике Српске – Архив Републике Српске – Архив Војводине, Бања Лука – Нови Сад 2023, 1.685 стр. [450+209+120+192+277+253+184]

У издању Удружења архивских радника Републике Српске, Архива Републике Српске и Архива Војводине, а у оквиру библиотеке *Сведочења*, објављена је научно-истраживачка студија *Саслушања српских избеглица*, која обухвата уводну студију и шест зборника сведочења: 1) *Саслушања српских избеглица. Историјски контекст и анализа саслушања*, 2) *Јасеновачки логор*, 3) *Лобор Град – хрватски логор за српске жене и децу*, 4) *Акција Римокатоличке цркве*, 5) *Босна и Херцеговина*, 6) *Хрватска-Далмација-Славонија-Срем*, први и други дио.

Аутор уводне студије и приређивач је др Вељко Ђурић Мишина, а рецензенти др Бојан Димитријевић, др Радован Пилиповић и др Александар Стојановић.

Уводна студија се дијели на следеће саставне дијелове: поред *Увода*, ту су још и поглавља: *О изворима и литератури*, *Хрватска политичка идеологија као основа антисрпства*, *Априлски рат 1941. године*, *Независна Држава Хрватска 1941. године*, *Судбина српског народа у Независној Држави Хрватској*, *Страдање Српске православне цркве*, *Хрватска православна црква*, *Логори у Независној Држави Хрватској*, *Диана Будисављевић*, *Независна Држава Хрватска и Србија*, *Војноокупациона територија Србија*, *Делатност Светог архијерејског синода у времену април 1941 – април 1942. године*, *Избеглице*, *Комесаријат за пресељенике и избеглице*, *Српско друштво Црвеног крста*. Потом долазе *Извори и литература*, са илустрацијама, фотографијама и картама.

Други дио уводне студије односи се на анализу саслушања српских избјеглица, са следећим поглављима – *Уводне напомене*, *Процес саслушања и записници*, *Основне карактеристике зборника*, *Објављивање записника саслушања у разним издањима*, *Личност, порекло и занимања прогнанника и избеглица*, *Вредност сведочења избеглица и прогнанника*, *Анализа сведочења*, *Идентични садржаји појединих саслушања*, *Неколико важних чињеница о избеглицама*, *Прве недеље после проглашења Независне Државе Хрватске*, *Усташка пропаганда и харанга против Срба*, *Злочинци*, *Римокатолички свештеници у усташкој политици и злочинима*, *Жртве*, *Стратишта и гробишта*, *Врсте злочина*, *Силовања девојака и жена*, *Убијања у концентрационом логору Јасеновац*, *Број заточеника и страдалих*, *Судбине православних архијереја*, *Судбине парохијских свештенослужитеља*, *Судбине објеката Српске православне цркве*, *Пљачка као део злочина*, *Насилно проверавање православних Срба*, *Хрватска православна црква*, *Спасавање страдалника у злочинима*, *Начини избављења из Независне Државе Хрватске и Сведочења о Јеврејима*.

У првом тому, *Јасеновачки логор*, налазе се свједочења односно записници: 1) Војислава Прњатовића, 2) Стеве Симића, 3) Вукашина Жегарца, 4) Ђуре Медића, 5) Драге Хаци-Чолаковића, Саве Хаци-Чолаковића, Јова Чолаковића, Дике Томића и Пане Петровића, 6) Миливоја Николића и Реље Билановића, 7) Бранка Поповића, 8) Мирка Пајкића, 9) Бранка Поповића, Драге Хаци-Чолаковића, Пане Петровића, Дике Томића, Саве Хаци-Чолаковића, Миливоја Николића, Вукашина Жегарца, Војислава

Прњатовића, Реље Билановића, Стеве Симића, Јоце Чолаковића, Ђуре Медића и Мирка Пајкића, 10) Лазара Орозовића, 11) Владимира Лончара, 12) Лазара Котура, Саве Вучевића, Симе Косића, Николе Туромана, Јове Туромана, Мирка Туромана, Вељка Туромана, Милутина Туромана, Илије Јакшића, Владимира Јакшића, Душана Котура, Милана Котура, Михајла Тривунчића, Милана Котура, Живка Мунижана, Лазе Котура, Милана Бачића, Петра Котура и Лазе Мачкића, 13) Стојана и Велимира Билановића, 14) Велимира Билановића, 15) Славка Кокоруша, 16) Јована Ковачевића, 17) Растка Крњајића, 18) Драге Свјетличића и 19) Симе Ђурковића.

У другом тому, *Лобор Град – хрватски логор за српске жене и децу*, налазе се свједочења односно записници: 1) Фимије Тохол, Јованке Грубјеше, Маре Церовине, Анђе Биберчић, Анике Новокмет и Душанке Биберчић, 2) Босиљке Радан, Јованке Кнежевић, Видосаве Кнежевић, Љубице Кнежевић, Јелке Курилић, Ранке Курилић, Љубице Дрекаловић, Бранке Дрекаловић, Добриле Дрекаловић, Лале Марић, Данке Марић, Цвије Матриновић, Зоре Матриновић, Ксене Матриновић, Станиславе Матриновић, Босиљке Хамовић, Зинаиде Хамовић, Тијане Хамовић, Љиљане Хамовић, Анђелке Јовичевић, Жарка Јовичевића, Бојке Граховац, Љубице Граховац, Милке Окука, Крстиље Мравушић, Даринке Гиге, Зорке Гиге, Љубице Гиге и Босиљке Бијелић, 3) Јелене Басарић, 4) Даринке Микичић, Мире Вујовић, Анке Човић, Мирјане Курулић и Добриле Крнете, 5) Јованке Тешановић и Милеве Петковић, 6) Јелене Почуче, 7) Марије Вујновић, 8) Ангелине Грозданић, 9) Госпаве Сворцан, Данице Сворцан, Госпаве Пејовић, Илинке Барзета, Милице Савић, Томане Стајић, Миле Лалић, Новке Буха, Доке Говедарице, Данице Јовановић, Милана Шаина, Миленка Шаина, Савете Зеленовић, Анике Месаровић и Радојке Ивковић, 10) Милице Крајновић, 11) Евице Шорак, Милке Ђурић, Милице Жакуле, Анке Марчетић, Марије Дракулић, Досте Новаковић, Евице Пјевић, Зорке Гутеше, Вукосаве Инђић и Љубице Пјевач, 12) Милице Хаци-Чолаковић, 13) Милене Јевтић, Зорке Стевановић и Ружице Мишић, 14) Дуње Ђокић, 15) Марије Бобинац, 16) Радојке Васиљевић, 17) Марије Радошевић, 18) Драгице Бараћ, 19) Невенке Шврака и 20) Љубице Тушевљаковић.

У трећем тому, *Акција Римокатоличке цркве*, налазе се свједочења односно записници: 1) Хилмије Берберовића, 2) Душана Сладића, 3) Боже Катића, 4) Милана Драгаша, 5) Душана Шумоње, 6) Петра Затезала, 7) Милоша Бијелића, 8) Станка Шапића, 9) Марка Линте, 10) Јулке Шкаре, 11) Василије Миљевић, 12) Вукосаве Гологаже, 13) Драгана Ј. Бакића и Драгана П. Бакића, 14) Анке Мишћевић, 15) Зорке Радојчевић, 16) Васе Димитрашиновића, 17) Бошка Драгића, 18) Цвете Лазић, 19) Ђуре Илинчића, 20) Боже Чокрлића, 21) Илије Шуркаловића, 22) Милана Станића, 23) Петра Драгичевића, 24) Јована Босанца, 25) Митрофана Видаковића, 26) Бранислава Мајсторовића, Ђорђа Игрића и Спасе Стојановића, 27) Ђорђа Бајића, 28) Стевана Живковића, 29) Кристине Бурсаћ, 30) Николе Бухавца, 31) Саве Караулца, 32) Лазара Чолаковића, 33) Милице Бјелопетровић, 34) Илије Грубића, 35) Драгића Велимировића, Милоша Поповића, Николе Комадине, Миле Гојсовића, Николе Тумбаса, Раде Дрнокрака, Драгића Поповића, Паваа Вучковића и Светозара Михајловића, 36) Јована Ковачевића, 37) Миле Војновића, 38) Ђорђа Бајића, 39) Добриле Мартиновић, 40) Сретенка Драгића, 41) Луке Миленковића, 42) Мирјане Поповић, 43) Милеве Вукашиновић, 44) Ђорђа Ковачевића, 45) Ристе Јовановића, 46) Душана Зелембабе, 47) Славка Кокоруша и 48) Марије Богуновић и Љубе Црногорца.

У четвртном тому, *Босна и Херцеговина*, налазе се свједочења, односно записници: 1) Софије Шакоте, 2) Ђуке Самарцић, 3) Вукосаве Пудар, Стане Пудар, Милице Шкоро, Софије Шакоте, Милеве Ђорлуке и Љуба Пудара, 4) Сергија Лукача, 5) Гојка Шкоре, 6) Мирослава Смрекића, 7) Драгутина Вуковића, 8) Саве Димића и Радована Бутулије, 9) Жарка Попаре, 10) Крсте Бумбића, 11) Здравка

Хамовића, 12) Милка Стављака и Јове Марковића, 13) Бранка Лазиха, 14) Јована Ковачевића, 15) Нике Батинића, 16) Стеве Лубарде, 17) Које Ћосовића, 18) Миле Симовића, 19) Антонија Церовића, 20) Стојана Билановића и Велимира Билановића, 21) Славка Кокоруша, 22) Симе Ђурковића, 23) Адама Серјанића, 24) Љубомира Антића, 25) Миће Кашиковића, 26) Светозара Вујанића, 27) Љубе Калинића, 28) Александра Перишића и Борислава Митрашиновића, 29) Страхине Зуровца, 30) Војислава Лазаревића и Илије Зебића, 31) Станка Трифковића, 32) Ратка Јовића, 33) Лазара Алексића, 34) Радмиле Јаћимовић, 35) Татјане Вучић и Вукосаве Бабић, 36) Драге Свијетличића, 37) Марије Богуновић и Љубе Црногорца, 38) Пере Рајака, Гојка Пијетловића и Луке Пијетловића, 39) Ђуре Дракулића, 40) Ивице Станоја, 41) Борислава Сукаре, 42) Милана Гаврића, 43) Стојана Бунића, Проке Савића, Цвије Кнежевића, Филипа Радоје и Остоје Марића, 44) Јованке Марчетић, 45) Мирка Милиновића, 46) Саве Ђукановића, 47) Раде Ђурђевића, 48) Десанке Гаковић, 49) Уроша Ољаче, 50) Растка Крњајића, 51) Душана Дрљаче, 52) Владимира Човића, 53) Марице Миљатовић и 54) Миле Војновића.

У петом тому, *Хрватска–Далмација–Славонија–Срем* (први и други дио) налазе се свједочења, односно записници: 1) Смиље Пантелић, 2) Саве Стоисављевића и Николе Косановића, 3) Јове Обрадовића и Боже Кртинића, 4) Маре Допуђе, 5) Даринке Ајдуковић, 6) Даринке Радмановић, 7) Милице Дмитрашиновић и Милана Дмитрашиновића, 8) Жарка Цвјетичанина, 9) Глише Батала, 10) Богдана Мрвоша, 11) Златка Манојловића, 12) Јована Вучковића, 13) Еве Фундук, 14) Драгана Миладиновића и Драгана Смрзлића, 15) Ђуре Ацибабе, 16) Милице Мартиновић, 17) Илије Грубића, 18) Лазе Бркића и Милоша Ковачевића, 19) Михаила Новаковића, 20) Драгића Велимировића, Милоша Поповића, Николе Комадине, Миле Гојсовића, Николе Тумбаса, Раде Црнокрака, Драгића Поповића, Паваа Вучковића и Светозара Михајловића, 21) Љубице Цвјетичанин, 22) Мирка Ковачевића, 23) Милоша Басаре, Петра Сремца, Стеве Бућана, Милоша Радичанина, Николе Пајића, Илије Мартиновића, Миле Михаиловића, Милутина Дејановића, Милића Рашића, Марка Балентића, Павла Црњковића, Милоша Пољака, Јована Миленовића, Миле Хајдина, Миле Живковића, Марка Млађана, Луке Бркића и Симе Кончаловића, 24) Милића Живковића, Раде Милашиновића, Стевана Штакора, Михајла Еремића, Душана Ћосића, Јосипа Миљеновића, Милоша Напијала, Милоша Докића, Јанка Џодана, Николе Лисића, Михајла Еремића, Миле Кнежевића, Радана Миљеновића, Јанка Карана, Дмитра Берића, Миле Тарбука, Лазе Радичанина, Милоша Радичанина, Нинка Мартиновића, Милића Ерора, Петра Михајловића, Луке Новковића, Марка Видића, Раде Момчиловића, Ђуре Момчиловића, Раде Гуњ, Миле Бјеливука, Миле Томашевића, Марка Кокира, Николе Царевића, Милана Карана и Миле Бајића, 25) Петра Затезала, 26) Милоша Бијелића, 27) Миле Пајића, 28) Стане Штековић, 29) Данице Мраковић, Софије Мраковић и Саве Мраковић, 30) Петра Мацакање, 31) Кате Паланчанин, 32) Адама Бијелића, 33) Драгана Бакића и Драгана Бакића, 34) Стевана Мусулина, Бранка Вучковића и Милана Прице, 35) Милке Вранешевић, 36) Ђуре Вујичића, 37) Николе Боројевића, 38) др Глигорија Тадића, 39) Мире Милића и Марка Маговца, 40) др Анте Шумановића, 41) Боже Гаврана, 42) Илије Вуковића и Душана Милетића, 43) Арсенија Ђ. Јовановића, 44) Милоша Црногорца, 45) Антонија Пинчетића, 46) Милана Т. Рацића, 47) Крстана Трифуновића, 48) Милке Тошовић, 49) Милице Ђурувије, 50) Спире Луњића, 51) Ђуре Одавића, 52) Милоша Ђурића, 53) Божицара Вукшића, 54) Душана Драгића, 55) Душана Зеленбабе, 56) Раде Станојевића, 57) Петрославе Вукадин, 58) Бранка Медића, 59) др Тоде Новаковића, 60) Марка Балаћа, 61) Љубомира Балдића, 62) Веселина Радечића, 63) др Бранка Стефановића, 64) Глише Радуловића, Петра Рашинца, Михаила Радуловића, Николе Растовца, Петра Драче, Константина Батара, Косте Димитрића, Петра Седларића, Николе Батара, Стеве Мачкића, Васе

Шестановића, Јове Рокића, Симе Тривунчића, Теше Растовца, Симе Божића, Милана Видаковића, Јове Радуловића, Миле Унчанина, Ђуре Томашевића, Николе Ђукалца, Симе Мачкића и Марка Корице, 65) Милана Шупута, 66) Босилке Кекуш, 67) Видосаве Павловић, 68) Јанка Сузића, 69) Миле Ивановића, 70) Цвете Јовановић, 71) Светозара Ђералинца, 72) Луке Вуксановића, 73) Љубе Вукојевић и Стојана Владимира, 74) Лазара Туцаковића, Миле Тинтора, Глигорија Старчевића и Дамјана Шкорића, 75) Радојке Татомировић, 76) Тодора Радовановића, 77) Станка Миловановића, 78) Владимира Гајића, 79) Будимира Клашње, 80) Стевана Божића, 81) Видосаве Николић и Анице Ђорђевић, 82) Наде Релић, 83) Срете Поповића, 84) Делије Славујевић и Богданке Крсмановић, 85) Обрада Матића, 86) Паје Ивановића, 87) Јована Каменаровића, 88) Јована Орешчанина, 89) Светозара Р. Љубинковића, 90) Слободана Бошњаковића, 91) Милољуба Гудурића, 92) Саве Ћирића, 93) Лазара Вишњичког и Владе Илића, 94) Тривуна Сенежана, 95) Мирјане Гајин и Блаже Голубовића и 96) Паје Јањанина.

Горан Р. Ђуран
Архив Републике Српске